



SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAINEN KIRKKO  
EVANGELISK-LUTHERSKA KYRKAN I FINLAND

KIRKKOHALLITUS  
KYRKOSTYRELSEN

Turku 8.5.2007  
Asianumero 2007-00118  
Viite Ulkoasiainministeriön lausuntopyyntö HEL6098-11 / 02.02.2007  
Asia YK:n kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus; Suomen 6. määräaikaisraportti

Ulkoasiainministeriölle

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus esittää lausuntonaan yleissopimuksen määräysten toimeenpanosta seuraavaa.

### **Yleisiä näkökohtia**

Vuoden 2006 lopussa Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuului 82,4 prosenttia suomalaisista eli yhteensä 4 348 442 henkeä. Kirkollisten toimitusten ja jumalanpalveluselämän sekä muiden työmuotojensa kautta kirkon työntekijät kohtaavat ihmisiä eri elämäntilanteissa ja -vaiheissa. Esimerkiksi lapsi- ja nuorisotyöntekijöitä seurakunnissa on yli 4 000, seurakuntapappeja ja -lehtoreita noin 2 200 ja diakoniatyöntekijöitä noin 1 200.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkko on pyrkinyt omilla toimillaan edistämään naisten syrjinnän poistamista. Erityisesti tasa-arvon edistäminen ja naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen toiminta ovat olleet esillä aiempaa enemmän.

Kirkkohallituksessa toimii naistyön neuvottelukunta, jonka tehtävänä on seurata ja edistää sukupuolten tasa-arvon kehittymistä. Sukupuolten tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä käsitellään säännöllisesti myös kirkon ihmisoikeuskysymysten neuvottelukunnassa, vammaistyön neuvottelukunnassa, Romanit ja kirkko –neuvottelukunnassa sekä maahanmuuttajatyön työryhmässä.

Seuraavassa esitellään sopimusartiklojen mukaisessa järjestyksessä toimenpiteitä, joihin kirkossa on ryhdytty.

## 2 artikla

### *Naispappeus*

Vuonna 2006 tuli kuluneeksi 20 vuotta siitä, kun kirkolliskokous hyväksyi pappisviran avaamisen naisille. Syyskuussa 2006 piispainkokous antoi kirkolliskokoukselle, kirkkohallitukselle, tuomiokapituleille ja seurakunnille selonteon, jossa ohjeistetaan erilaisten virkanäkemyksen aiheuttamien työyhteisöongelmien hoitamiseen. Selontekoon on koottu virkakäytännön aiheuttamien työyhteisöongelmien hoitamisen periaatteet.

Piispainkokous korosti, että ratkaisuja ongelmiin etsitään ensisijaisesti pastoraalisten keskustelujen ja piispallisen kaitsennan avulla. Muut toimet tulevat kyseeseen sen jälkeen. Selonteossa todetaan naispappeuspäätöksen yhteydessä hyväksytyt sisällöt ja tavoitteet sekä tämänhetkisen lainsäädännön velvoitteet, jotka koskevat kaikkia kirkon työntekijöitä.

Selonteon antamisen jälkeen naispappeuskysymyksessä on tultu uuteen vaiheeseen. Eräät naispappeuteen kielteisesti suhtautuvat papit ovat kieltäytyneet annetuista virkatehtävistä, erityisesti yhteistyöstä toisen papin kanssa jumalanpalveluksessa. Ensimmäinen tällainen tietoon tullut tapaus on saatettu kirkon järjestyksen mukaisesti tuomiokapitulin käsittelyyn. Toinen naispapin syrjimisepäily on edennyt poliisin esitutkintaan.

Piispainkokouksen asettaman työryhmän tekemän kyselyn mukaan erilaisten virkanäkemyksen aiheuttamia ongelmia on noin kymmenessä seurakunnassa (1,6 % kaikista seurakunnista) ja lääninrovastien arvion mukaan 11 seurakunnassa (1,9 %). Vastaavasti lieviä ongelmia esiintyy tuomiokapitulien mukaan 16 seurakunnassa (2,8 %) ja lääninrovastien arvion mukaan 57 seurakunnassa (10 %).

Kyselyn mukaan noin 13 prosenttia miespapeista ei hyväksy naispappeutta, noin neljä prosenttia kieltäytyy osittain yhteistyöstä, tavallisimmin jumalanpalvelusyhteistyöstä, ja kaksi-kolme prosenttia kokonaan yhteistyöstä naispappien kanssa. Vertailu aiempiin tutkimuksiin osoittaa, että torjujen määrä on vähenemässä ja monen asenteet muuttumassa myönteisemmiksi. Jyrkimmin vastustavien asenteet ovat kuitenkin tiukkoja ja paikoin ristiriidat ovat kärjistyneet.

## 4 artikla

### *Sukupuolikiintiö*

Tasa-arvolain edellyttämät sukupuolikiintiöt ovat olleet voimassa kirkon ja seurakuntien hallinto- ja toimielimissä 1.1.2004 alkaen. Säännöksen mukaan kumpaakin sukupuolta tulee valita toimielimiin vähintään 40 prosenttia. Kiintiöperiaate koskee muun muassa johtokuntia, toimi- ja neuvottelukuntia, komiteoita ja työryhmiä. Kirkollisista hallin-

toelimistä säännöksen ulkopuolelle jäävät yleisillä vaaleilla tai virka-aseman perusteella valittavat kirkolliskokous, piispainkokous, tuomiokapituli ja hiippakuntavaltuusto. Seurakuntatasolla kiintiöperiaate ei koske seurakuntavaaleilla valittavia hallintoelimiä eli kirkkovaltuustoja ja seurakuntaneuvostoja.

## 5 artikla

### *Naisiin kohdistuva väkivalta*

#### *Perustyö*

Kirkon perustyön eri muodoissa, kuten kasvatustyössä, diakoniassa ja perhetyössä, on kyse ihmisyyttä ja turvallisuutta edistävästä työstä. Väkivaltakysymyksiä käsitellään useissa kirkon täydennys- ja erikoistumiskoulutuksissa kuten sielunhoidon ja sairaala-sielunhoidon, perhetyön, perheneuvojen, Palvelevan puhelimen ja erityisnuorisotyön koulutuksessa.

Kirkon perheasioiden neuvottelukeskusten (41 kpl) tehtäviin kuuluu perheen ja parisuhteen ongelmassa auttamisen ohella ennaltaehkäisevän perhetyön tukeminen ja perheasioiden sovittelu. Vuonna 2006 neuvottelukeskusten asiakkaiden ilmoittamista tulostyistä väkivalta mainittiin perusteeksi 4,5 prosentissa tapauksista. Asiakkaita oli vuonna 2006 yhteensä 17 591, joista 59 prosenttia naisia.

#### *Projektit ja julkaisut*

Kirkon naistyön neuvottelukunta toimitti vuonna 2004 Suomen oloihin sopivaksi ja julkaisi Luterilaisen maailmanliiton toimintaohjelman *Kirkot sanovat ei naisiin kohdistuvalle väkivallalle*. Julkaisun kautta seurakuntia ja kirkon eri tahoja on kannustettu tekemään työtä väkivallan mekanismien ymmärtämiseksi, väkivallan tunnistamiseksi, näkyväksi tekemiseksi ja siihen puuttumiseksi. Naisiin kohdistuvaa väkivalta on ollut seminaari aiheena myös useilla Kirkkopäivillä.

Kirkkohallituksen koordinoiman Väkivallasta sovintoon -projektin pyrkimyksenä on nostaa Kirkkojen maailmanneuvoston väkivallan vastaisen vuosikymmenen (2001-2010) perusviesti rauhasta, väkivallattomuudesta sekä sovinnosta laajasti suomalaisten tietoisuuteen. Projektin yksi temaattinen painopiste on perhe- ja lähisuhdeväkivalta. Projektin toimesta on järjestetty koulutustilaisuuksia sekä tiedotustoimintaa. Toiminnallinen painopiste on lokakuussa vietettävä Väkivallaton viikko, jonka aikana järjestetään viikon teemaa käsitteleviä tapahtumia eri puolilla maata. Viikon aikana on nostettu esiin muun muassa naisiin, maahanmuuttajatyttöihin ja -naisiin sekä ikääntyneisiin kohdistuva väkivalta. Syksyllä 2007 valmistuu julkaisu, jossa käsitellään kristinuskosta nousevia pohdintoja perhe- ja lähisuhdeväkivallan vastustamiseksi.

## ***Miesten ja naisten yhteinen vastuu perheestä***

### *Virtaa välillämme – parisuhdekurssit nuorille aikuisille*

Virtaa välillämme on 18-30-vuotiaille aikuisille suunnattu parisuhdekurssi. Kurssilla opetellaan muun muassa tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Valtakunnallinen projekti etenee hiippakunnittain vuosien 2004-2007 aikana, jonka jälkeen se pyritään vakiinnuttamaan yhdeksi seurakuntien toimintamuodoksi.

### *Monikulttuurinen perhetyö*

Evankelis-luterilaisen kirkon maahanmuuttajatyö tukee maahanmuuttajien sekä kaksikulttuuristen avioparien parisuhdetta, vanhemmuutta ja kasvatustyötä. Esimerkiksi vuonna 2006 järjestettiin ekumeeninen monikulttuurisen perhetyön kurssi. Kurssilla käsiteltiin muun muassa naisen asemaa islamilaisessa kulttuurissa sekä suomalaista naiskäsitystä.

## ***Kasvatustyö***

Kirkon kasvatus-, lapsi- ja nuorisotyö tavoittaa vuosittain säännöllisessä toiminnassaan ja rippikoulutyössään 300 000 lasta ja nuorta. Kasvatustyössä korostetaan kaikkien ikäryhmien osalta yhteyttä vanhempiin.

Kirkon kasvatuksen painopiste vuosina 2006-2008 on *Tytöt ja pojat - Jumalalan silmissä kaunis*. Painopistetyöskentelyn avulla pyritään näkemään, mitä tyttönä ja poikana eläminen ja kasvamisen on tämän päivän suomalaisessa yhteiskunnassa. Painopiste haastaa etsimään sellaisia lapsen ja nuoren hengellisen elämän sisältöjä ja tapoja, jotka auttavat heitä tyttönä ja poikana elämisessä sekä naiseksi ja mieheksi kasvamisessa. Tavoitteena on tukea sellaista lapsen ja nuoren hengellisyyttä, joka vahvistaa tyttöjen ja poikien ymmärrystä ainutlaatuisuudestaan, itseluottamusta, tunne-elämää ja suhdetta omaan ruumiiseensa. Painopiste on myös kirkon kasvatustyön viesti esineellistävälle, ulkonäköä ja pintaa korostavalle yhteiskunnalle ja kulttuurille.

Yksi esimerkki painopistetyöskentelystä on NNKY-liiton ja Nuorten Keskuksen julkaisema *Helmijuttu – kirkon tyttökirja* (alkuperäinen teos Tjejer i kyrkan), jonka avulla pyritään vahvistamaan tytön identiteettiä kristittyinä naisena tämän päivän maailmassa.

Lasten ja nuorten väkivaltaa ennaltaehkäisevää työtä on kehitetty muun muassa sosiaali- ja terveystieteiden koordinoiman varhaisen puuttumisen (Varpu) hankkeen kautta.

## **6 artikla**

### *Ihmiskaupan vastainen toiminta*

Kirkkohallitus on aktiivisesti osallistunut Suomessa tehtävään ihmiskaupan vastaiseen työhön. Kirkolle luontaisimmaksi tehtäväksi on koettu ihmiskauppaa ennaltaehkäisevä

työ ja asennekasvatus. Joulukuussa 2006 julkaistiin kirkkojen ja kristillisten järjestöjen yhteistyönä vihkonen *Ihmiskauppa - nykyajan orjuutta. Ihmiskaupan vastustaminen kirkkojen työssä*. Tietopaketti on tarkoitettu kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen työntekijöiden käyttöön. Julkaisussa tuodaan esiin tilanteita, joissa saattaa olla kyse ihmiskaupasta. Erityisenä tarkoituksena on kuvata, miksi ihmiskauppa on myös kirkkojen asia, ja tarjota näkökulmia, joiden pohjalta työntekijät voivat rakentaa ihmiskaupan vastaista työtä. Julkaisun ja seminaarien avulla kirkon eri työntekijäryhmiä pyritään havahduttamaan ihmiskaupan mahdollisuuteen myös Suomessa. Kirkkojen ja kristillisten järjestöjen kesken on muodostettu epävirallinen ihmiskaupan vastainen verkosto. Kirkkohallitus on lisäksi edustettuna valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen toimintasuunnitelman toimeenpanoa seuraavassa työryhmässä.

## **7 artikla**

### *Seurakuntien luottamuselimet*

Marraskuussa 2006 pidetyissä seurakuntavaaleissa valituista noin 12 000 luottamushenkilöistä naisia oli 54 prosenttia. Kirkkovaltuustoihin valituista naisia oli 55 prosenttia (53 prosenttia vuonna 2002) ja seurakuntaneuvostoihin valituista edellisten vaalien tapaan 57 prosenttia. Yhteisten kirkkovaltuustojen jäsenissä miehillä on sen sijaan pieni enemmistö, 52 prosenttia.

## **11 artikla**

### *Henkilöstö*

Kirkon henkilöstö on naisvaltainen. Vuonna 2006 henkilöstöstä 77,1 prosenttia oli naisia ja 28,9 prosenttia miehiä. Naisten osuus oli suurin lapsityössä, jossa toimivista 98,9 prosenttia oli naisia. Diakoniatyössä toimivista 91,6 prosenttia oli naisia. Seurakuntapapeista naisia oli 34,6 prosenttia. Seurakunnissa pappina työskentelevien naisten suhteellinen osuus tulee teologian opiskelijoiden naisvaltaisuuden myötä tulevaisuudessa edelleen kasvamaan. Nuorten, alle 35-vuotiaiden pappien keskuudessa naisia on enemmistö. Teologian opinnot aloittaneista 66 prosenttia on naisia. Tämä antaisi viitteitä siitä, että noin vuonna 2020 joka toinen seurakunnassa työskentelevä pappi on nainen.

### *Tasa-arvosuunnitelmat*

Vuonna 2003 tehty kyselytutkimus osoitti, että tasa-arvosuunnitelmia oli tehty vain vähän. Tasa-arvolain muutoksen astuttua voimaan kirkon työmarkkinalaitos on ohjeistanut seurakuntia tasa-arvosuunnitelman tekemiseen sekä painottanut tasa-arvosuunnitelmien tekemisen tärkeyttä. Kirkkohallituksen uudistettu tasa-arvosuunnitelma hyväksyttiin tammikuussa 2007.

*Kyselyt tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta*

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon työntekijöiden työoloja on tutkittu kattavasti kolme kertaa. Tuorein kirkon alan työolobarometri on vuodelta 2005. Barometriin haastatelluista noin 14 prosenttia oli sitä mieltä, että työpaikalla esiintyy naisiin kohdistuvaa syrjintää. Miehet ja naiset näkevät naisiin kohdistuvan syrjintää eri tavoin, sillä miehistä vain kahdeksan prosenttia arvioi työpaikalla esiintyvän naisiin kohdistuvaa syrjintää, kun naiset näkivät sitä kaksi kertaa useammin (17 %). Lähes puolet niistä naisista, jotka sanovat syrjintää esiintyvän, on myös itse kokenut sitä. Vajaa viidesosa (17 %) näkee syrjintää, joka kohdistuu naisiin pappeina.

Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton talvella 2006 tehdyn kyselyn mukaan jäsenten valtaosan mielestä sukupuolten välinen tasa-arvo toteutuu työpaikoilla hyvin. Varsin huonosti tai erittäin huonosti sukupuolten välisen tasa-arvon kokee työpaikallaan toteutuvan neljä prosenttia naisista ja kaksi prosenttia miehistä. Hyväksi tilanteen kokee 78 prosenttia naisista ja 93 prosenttia miehistä.

Seurakuntien Viran- ja Toimenhaltijoiden Liiton (SVTL) jäsenistölleen elokuussa 2006 tekemässä kyselyssä selvitettiin yhdenvertaisen kohtelun toteutumista työpaikoilla. Kaikkiaan 66 prosenttia vastanneista katsoo, että tasapuolinen kohtelu toteutuu palvelusuhde-eduissa, 65 prosentin mielestä henkilöstökoulutuksessa, 49 prosentin mielestä palkka-asioissa ja 45 prosentin käsityksen mukaan urakehityksessä. Kolme vuotta aiemmin tehdyssä tutkimuksessa 80 prosenttia vastanneista katsoi, ettei yhdenvertainen kohtelu toteudu. Kyselyjen tuloksista ei käy ilmi, missä määrin kyse on sukupuoleen liittyvästä eriarvoiseksi koetusta kohtelusta.

Kansliapäällikkö

Risto Junttila

Kirkkoneuvos

Seppo Häkkinen